

KARTA INWENTARYZACYJNA GEOSTANOWISKA

Aleksander Kowalski

Informacje ogólne		
Nr obiektu	030	
Nazwa obiektu (oficjalna, obiegowa lub nadana)	STANISŁAWÓW – DAWNA KOPALNIA RUDY ŻELAZA WILCZA	
Współrzędne geograficzne [WGS 84 – hddd.dddd]	Szerokość: 51° 4'20.83"	Długość: 16° 0'36.23"
Gmina	Męcinka	
Opis lokalizacyjny	Hałda kopalni i szyb zlokalizowane ok. 300 m na NW od skrzyżowania w miejscowości Stanisławów, ok. 650 m na E od szczytu Rosocha (454 m n.p.m.), obok hałdy przebiega wąska, asfaltowa droga ze Stanisławowa do Leszczyny	
Rozmiary (np. długość, szerokość, wysokość, powierzchnia)	Pozostałości wylotu szybu (na hałdzie) o rozmiarach ok. 1 x 1,5 m, hałda o rozmiarach 80 x 60 m	
Charakterystyka naukowa geostanowiska		
Reprezentowana dziedzina nauk o Ziemi (np. tektonika, litologia, stratygrafia, geomorfologia)	Litologia – żyły kruszcowe w obrębie zmetamorfizowanych skał osadowych i magmowych metamorfiku kaczawskiego (jednostki kaczawskiej, jednostki Chełmca)	
Rodzaj obiektu	Nieczynna kopalnia, hałda	
Litologia	Żyły kruszcowe w obrębie fyllitów, fyllity, łupki serycytowe	
Forma rzeźby terenu	Dawna kopalnia zlokalizowana była w pobliżu lokalnej kulminacji terenu – wschodniej części garbu Rosochy	
Geneza obiektu (naturalny, antropogeniczny)	antropogeniczny	
Ogólny kontekst geologiczno- geomorfologiczny	Eksplloatowane w przeszłości żyły polimetaliczne występują w obrębie skał metamorficznych jednostki Chełmca (metamorfik kaczawski). Utwory budujące metamorfik kaczawski (jednostkę kaczawską) to skały metamorficzne (pierwotnie osadowe i magmowe), przeobrażone w warunkach wysokich ciśnień i temperatur (tzw. facja zieleńcowa, temperatura 250-450 C i ciśnienie 2-8 kb). Żyły przecinające metamorfik kaczawski mają genezę hydrotermalną – powstały w wyniku stygnięcia gorących roztworów bogatych w jony żelaza i ołowiu. Mineralizację, jak i same żyły wiąże się z intruzjami granitu Karkonoszy lub granitów	

	<p>masywu Strzegom - Sobótka, które miały miejsce około 300-310 mln lat temu, lub z młodszym, neogeńskim wulkanizmem (23 do 2,5 mln lat temu). Z uwagi na bezpośrednie sąsiedztwo wystąpień neogeńskich skał wulkanicznych – bazaltów na górze Rosocha (464 m n.p.m.), druga hipoteza jest bardziej prawdopodobna (Grocholski i Wiśniewski, 1995). Z okolic Stanisławowa znane są dwa główne systemy żył o górniczych nazwach „Carllager” i „Hauptlager” (Madziarz, 2009). Każda z nich ma przebieg NW-SE i występuje na głębokości od 100 do 300 m pod powierzchnią terenu. Zawartość żelaza w opisanych żyłach przekraczała niekiedy 50 % (Madziarz 2009).</p>
Opis obiektu z punktu widzenia nauk o Ziemi	<p>W Stanisławowie, na wschodnich stokach wzgórza Rosocha (464 m n.p.m.) składowano skałę płoną, a w późniejszym okresie również rudę żelaza z działających tu od II połowy XIX w. kopalni i sztolni wydobywczych. Złoże żelaza „Carl Friedrich Gustaw” (po wojnie „Wilcza”) było eksploatowane od 1856 r. (Madziarz, 2009). W okolicach hałdy można natknąć się na ślady dawnych robót górniczych. Dwie sztolnie znajdują się w głęboko wciętej dolince potoku na północ od Rosochy (pozostałości kopalni „Carl Friedrich Gustaw”), a pionowy, główny szyb wydobywczy o nazwie „Graf Hochberg” przykryty betonową płytą znajduje się na górnej części hałdy (miejsce niebezpieczne!). Na hałdzie, oprócz skał metamorficznych jednostki Chełmca (fyllitów i łupków serycytowych), można dostrzec bloczki masywnego hematytu i innych minerałów żelaza (syderytu, goethytu i limonitu). W pustkach powstałych w masywnym hematycie tworzyły się naskorupienia psylomelanu, często przyjmujące formy błyszczących skupień groniastych (mają one dość silny połysk, podobne okazy hematytu są nazywane przez kolekcjonerów „szklanymi głowami”). W pustkach znajdują się także przezroczyste tabliczki barytu o delikatnie niebieskim zabarwieniu. Bardzo rzadkimi minerałami występującymi na hałdzie są piroluzyt (minerał manganu), anglezyt (węglan ołowiu), czy typowe minerały rud metali – chalkopiryt czy tetraedryt.</p>
Historia badań naukowych	<p>Tematykę okruszcowania skał jednostki Chełmca w swoich pracach poruszali Jerzmański (1966) i Wajsprych (1974). Historia eksploatacji górniczej prowadzonej w okolicach Stanisławowa, w tym historia górnictwa okolic wniesienia Rosocha, zostały opisane w pracy Maciejaków (2006) i Madziarza (2009). Propozycję wycieczki w okolice Stanisławowa, wraz z opisem historii górnictwa, przedstawili w swym przewodniku Grocholski i Wiśniewski (1995).</p>
Wartości dodatkowe (historyczne, biologiczne)	<p>Pozostałości górnictwa położone na terenie Parku Krajobrazowego Chełmy</p>
Bibliografia (najważniejsze pozycje)	<p>Grocholski, A., Wiśniewski E., 1995. Przewodnik geologiczny po Parku Krajobrazowym Chełmy na Pogórze Kaczawskim. PiG, Wrocław 1995. Jerzmański, J., 1966. Uwagi o genezie złóż kruszczowych w północno-wschodniej części Gór Kaczawskich. Kwartalnik Geologiczny, 10(4): 930-934.</p>

	<p>Madziarz, M., 2009. Historyczna technika eksploatacji rud żelaza na przykładzie kopalni „Carl Friedrich Gustaw” w Stanisławowie. W: Zagożdżon, P. Madziarz, M. (red.) Dzieje górnictwa – element europejskiego dziedzictwa kultury, t.2, Wrocław 2009).</p> <p>Maciejak, K., Maciejak, K., 2006. Na tropach dawnego górnictwa Gór i Pogórza Kaczawskiego. Przewodnik, Goldcentrum, Złotoryja: 1-56.</p> <p>Wajsprych, B., 1974. Strukturalno-geologiczne warunki lokalizacji złóż żyłowych jednostki Chełmca. Geologia Sudetica, 9 (1), 125-135.</p>
Inne uwagi	Brak
Stan i możliwości wykorzystania	
Możliwości wykorzystania obiektu do celów edukacyjnych	Stanowisko o umiarkowanym potencjale edukacyjnym. Na powierzchni terenu widoczne jedynie pozostałości po szybie kopalni (przykryty płytą betonową). Wyloty sztolni znajdujące się na północnych stokach Rosochy są obecnie niedostępne, zasypane. Możliwość wykorzystania starej hałdy do celów edukacyjnych (mineralogia).
Dostępność: ograniczenia, bezpieczeństwo	Dostępność do hałdy - bez ograniczeń Pionowy szyb „Graf Hochberg” jest częściowo otwarty – niebezpieczeństwo wpadnięcia.
infrastruktura turystyczna	Teren niezagospodarowany turystycznie, obok przebiega niebieski szlak turystyczny ze Stanisławowa do Sichowa
Istniejące i potencjalne zagrożenia	Brak

Dokumentacja graficzna

030_1 Hałda przy kopalni „Wilcza” na stokach Rosochy.

030_2 Naskorupienia goethytu i psylomelanu znalezione na hałdzie.

030_3 Pozostałości po szybie „Graf Hochberg”.